

Dyslexiebeleid Zaanlands Lyceum

Augustus 2024

Inhoud	
Inleiding.....	3
1.Signalering, onderzoek en ondersteuning	4
Signaleren.....	4
Onderzoek.....	4
Ondersteuning	4
2.Faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring	6
Dyslexieverklaring	6
Faciliteiten.....	6
Verwachtingen en verantwoording van de leerling	6
3.Aanpassingen	7
Afspraken over aftrek spellingsfouten	7
Afspraken over mondelinge toetsen bij Nederlands en moderne vreemde talen.....	7
Ontheffing moderne vreemde talen	7
4.Eindexamen en overstap.....	9
Doorstroming naar (vervolg)opleiding	9

Inleiding

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die wordt gekenmerkt door hardnekkige problemen in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, die niet het gevolg zijn van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking. De problemen zijn “didactisch resistent” en zullen dus niet of nauwelijks afnemen ondanks systematische en taakgerichte hulp.

Leerlingen met dyslexie in het voortgezet onderwijs kunnen problemen ondervinden bij alle vakken waarbij functioneel lezen en schrijven van belang zijn. Zij kunnen problemen hebben bij onder andere spelling, tekstbegrip en het aanleren van vreemde talen. Het is belangrijk dat leerlingen met dyslexie, ondanks de ervaren belemmeringen, het onderwijsniveau kunnen volgen dat passend is bij hun cognitieve capaciteiten. Het Zaanlands Lyceum onderkent dit en de school faciliteert en stimuleert de leerling zelf oplossingen te vinden, zodat de leerling gemotiveerd blijft en hierdoor meer succes zal hebben. De leerling is zelf verantwoordelijk voor zijn leerproces, elk schooljaar opnieuw. Een leerling met dyslexie zal een maximale inspanning moeten leveren en optimaal gebruik moeten maken van de faciliteiten die worden aangeboden.

1. Signalering, onderzoek en ondersteuning

Signaleren

Vroegtijdige signalering van dyslexie is belangrijk om passende hulp in te kunnen zetten. De verantwoordelijkheid voor het actief diagnosticeren ligt, conform de afspraken die gemaakt zijn in het convenant Dyslexie PO-VO Zaanstad (2018), voor het grootste deel bij de basisschool. Echter, er zijn leerlingen waarbij dyslexie zich pas manifesteert in het voortgezet onderwijs. Dit zijn leerlingen die in het primair onderwijs voldoende beroep hebben kunnen doen op hun compensatiemogelijkheden, maar in het voortgezet onderwijs tegen hun grenzen aanlopen doordat bijvoorbeeld teksten langer worden en nieuwe talen aangeleerd moeten worden.

Leerlingen van het Zaanlands Lyceum komen in aanmerking voor een onderzoek naar dyslexie indien:

- Het docententeam signaleert dat er lees- of spellingsproblemen zijn. Dit kan bijvoorbeeld opvallen bij de moderne vreemde talen;
- De basisschool aangeeft dat er sprake is van een verhoogd risico op dyslexie/achterstanden op gebied van lezen en/of spelling, maar onderzoek hiernaar nog niet heeft kunnen plaatsvinden;
- Ouder(s)/verzorger(s) of de leerling zelf een onderbouwd vermoeden hebben van dyslexie, bijvoorbeeld doordat er dyslexie bij een eerstegraads familielid is vastgesteld.

Onderzoek

De mentor meldt de leerling aan bij de dyslexiecoördinator. Ouder(s)/verzorger(s) worden om toestemming voor een vooronderzoek gevraagd en de ervaren problematiek wordt aan de hand van een vragenlijst in kaart gebracht. Vervolgens vindt een vooronderzoek plaats. Uit dit onderzoek blijkt of een vervolgtraject nodig is. Het vervolgtraject bestaat uit een periode remedial teaching, een nameting en eventueel extern vervolgonderzoek. Ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd over de stappen. De remedial teaching wordt kosteloos aangeboden op school. In geval van vervolgonderzoek delen ouder(s)/verzorger(s) de kosten met school (beiden betalen 50%).

Ondersteuning

De dyslexiecoördinator is het vaste aanspreekpunt van de dyslectische leerlingen en de docenten. De dyslexiecoördinator nodigt leerlingen met een dyslexieverklaring uit voor een kennismakingsgesprek, waarin de faciliteiten en het beleid worden besproken. In het eindexamenjaar worden de leerlingen nogmaals uitgenodigd om de faciliteiten voor het centraal eindexamen te bespreken. Leerlingen kunnen in de tussentijd langskomen bij de dyslexiecoördinator of per mail contact opnemen. Het initiatief om contact op te nemen, ligt bij de leerling.

Vakdocenten kunnen bij vragen de leerling in bepaalde mate ondersteunen of verwijzen naar ondersteuningsfaciliteiten. Er wordt van de leerling het initiatief

verwacht om de hulpvraag te stellen, tevens dient de leerling een wenselijke werkhouding aan te nemen in de klas en inzet te tonen voor het vak.

Overeenkomstig de bepalingen van het Convenant dyslexie po-vo Zaanstad en het Masterplan dyslexie, wordt er géén inhoudelijke hulp geboden aan dyslectische leerlingen (bijv. leer- of spellingscontrole). De begeleiding binnen het voortgezet onderwijs richt zich op (leren) omgaan met de gevolgen van de dyslexie. Het geven van gerichte behandeling valt buiten de mogelijkheden van de onderwijsinstelling en behoort tot de verantwoordelijkheid van ouders.

2. Faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring

Dyslexieverklaring

Om aanspraak te kunnen doen op faciliteiten en begeleiding dient een leerling te beschikken over een dyslexieverklaring die is ondertekend door een ter zake doende deskundige (geregistreerd psycholoog of (ortho)pedagoog). De verklaring moet zowel een onderkende- als handelingsgerichte diagnose omvatten. Ook wordt gecheckt of er een datum op de verklaring staat. Een kopie van de verklaring wordt opgenomen in het schooldossier.

Faciliteiten

Leerlingen met dyslexie kunnen gebruik maken van ingesproken boeken via de app LEX. De ingesproken boeken zelf worden ingekocht via Dedicon. De leerling kan deze het begin van het schooljaar aanvragen bij de dyslexiecoördinator. In gesprek wordt besproken welke boeken van meerwaarde zullen zijn wanneer deze ingesproken worden aangeboden.

Verder gelden de volgende afspraken voor leerlingen met dyslexie:

- **Extra tijd voor toetsen en overhoringen**
Standaard 20% extra tijd bij alle vakken, eventueel kan de docent besluiten opgaven te schrappen. Dit is uiteraard sterk afhankelijk van de aard van de toets.
- **Toetsen in Arial 12**
De toetsen op het Zaanlands Lyceum worden standaard in dit lettertype aangeboden
- **Duidelijke lay-out van toetsen**
- **Eén mondelinge toets per semester per taalvak** (dit geldt voor Nederlands en de moderne vreemde talen).
Dit komt neer op in totaal twee mondelinge toetsen per vak per schooljaar. Wanneer er al een mondelinge toets in het LTO is opgenomen, mag er nog één mondelinge toets per jaar worden afgenomen. Mondeling toetsen gebeurt altijd in overleg met de vakdocent.
- **Niet hardop voorlezen in de klas** tenzij leerling zich heeft kunnen voorbereiden
- **Afspraak aangepaste puntenaftrek spelling bij Nederlands, Frans, Duits en Engels**

Verwachtingen en verantwoording van de leerling

Van de leerlingen wordt maximale inspanning verwacht. Leerlingen hebben naast rechten ook plichten.

- De leerling heeft in de klas een gewenste werkhouding
- De leerling maakt het huiswerk en de opgegeven oefeningen naar verwachting en maakt gebruik van aangeboden begeleiding
- De leerling volgt het advies van de docent en/of dyslexiecoördinator op
- De leerling houdt zich aan de schoolregels
- De leerling maakt gebruik van de hulpmiddelen zoals deze bedoeld zijn
- De leerling neemt het initiatief in het contact met de docent en/of dyslexiecoördinator bij vragen of onduidelijkheden
- De leerling zet zich thuis in voor de taalontwikkeling, dan wel samen met de ouder(s)/verzorger(s). Het is van belang dat er wordt geoefend en hierbij hulp geboden of gezocht kan worden.

3. Aanpassingen

Bij Nederlands en de moderne vreemde talen zijn voor leerlingen met dyslexie afspraken gemaakt.

Afspraken over aftrek spellingsfouten

- Bij lees- en luistertoetsen spelen de spellingsfouten geen rol.
- Spelfouten die te herleiden zijn als klankfout worden **niet meegerekend** als spelfout.
- Spelfouten die gerelateerd zijn aan regels die op dat moment onderwerp zijn van toetsing (bijvoorbeeld meervouden, werkwoordspelling, enz.) tellen **wel** mee.
- Bij spellings- en grammaticatoetsen Nederlands geldt dezelfde norm voor alle leerlingen.

Afspraken over mondelinge toetsen bij Nederlands en moderne vreemde talen

- Per schooljaar mogen er voor de vakken Nederlands en de moderne vreemde talen per vak, in het totaal maximaal twee toetsen mondeling gemaakt worden. De mondelinge toetsen dienen verspreid te worden over twee semesters. Dit komt dus neer op maximaal vier mondelinge toetsen per semester in het totaal.
- Wanneer in het LTO al een mondelinge toets opgenomen staat, telt dit als één van de twee mondelinge toetsen van het vak.
- De leerling geeft minimaal drie weken voor de toets bij de docent aan dat het de wens is de toets mondeling te maken
- De leerling en de docent maken samen een afspraak wanneer het mondeling plaatsvindt.
- De docent noteert in het logboek in Magister welke toets er mondeling gemaakt is en meldt dit bij de leerjaarbegeleider voor de toetsadministratie. De leerling wordt afgemeld op het gezamenlijke toetsmoment in het vastgestelde lokaal.

Als aantoonbaar is dat maximale inspanning geleverd is en de resultaten zijn niet toereikend, dan kan het gebruik van voorleessoftware worden aangevraagd via de afdelingsleider. De directeur maakt hierover de definitieve beslissing. Wat betreft het aanschaffen van extra hulpmiddelen en de betaling hiervan zijn de ouders zelf verantwoordelijk.

Ontheffing moderne vreemde talen

Onderbouw

In de onderbouw (havo/vwo) wordt geen vrijstelling verleend voor een van de moderne vreemde talen. In uitzonderlijke gevallen kan de directeur beslissen dat de dyslectische leerling in de derde klas een aangepast programma volgt voor Frans en/of Duits.

Bovenbouw Atheneum

In het derde leerjaar kiezen de leerlingen welk profiel ze in de Tweede Fase willen volgen. Elk profiel bestaat uit een gemeenschappelijk deel, een profieldeel en de vrije ruimte. Leerlingen in de bovenbouw van het atheneum zijn wettelijk verplicht om in het gemeenschappelijk deel naast Engels een tweede moderne vreemde taal te kiezen. Op het Zaanlands Lyceum maakt de leerling een keuze tussen Frans en Duits.

De wet geeft scholen de ruimte om in bijzondere gevallen leerlingen in de bovenbouw van het atheneum ontheffing te verlenen voor de tweede moderne vreemde taal. Dit is mogelijk indien een leerling een stoornis heeft die specifiek

betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal (artikel 26e WVO). De school is niet verplicht ontheffing te verlenen. De wet zegt dat het bevoegd gezag, c.q. de directeur, beslist aan wie ontheffing wordt verleend.

Indien de directeur besluit de leerling ontheffing te verlenen, moet de tweede moderne vreemde taal worden vervangen door een ander vak met een studielast van tenminste 440 uren. De school bepaalt of de leerling een keuze uit vervangende vakken wordt geboden of dat een vak wordt voorgeschreven. In beide gevallen moet het vak in te roosteren zijn.

Procedure aanvraag aanpassing of vrijstelling van de tweede moderne vreemde taal

De ouders/verzorgers van de leerling dienen een schriftelijk verzoek in bij de afdelingsleider. Voor een aanvraag voor vrijstelling in de bovenbouw gebeurt dit uiterlijk voor de profielkeuzevergadering in het derde leerjaar (deze vinden plaats in februari).

De afdelingsleider verzamelt informatie om antwoord te krijgen op de volgende vragen:

- Is er een officiële verklaring dat de leerling een taal gerelateerde stoornis heeft?
  - Vormt deze stoornis al sinds het eerste leerjaar een ernstig probleem voor het behalen van goede resultaten?
  - Heeft de leerling tot dan toe een maximale inspanning geleverd en optimaal gebruik gemaakt van de faciliteiten die hem zijn aangeboden?
  - Lijkt het erop dat de stoornis van de leerling een serieuze bedreiging vormt voor de haalbaarheid van het diploma?
- Indien het antwoord op een van deze vier vragen *niet positief* is, wordt het verzoek afgewezen. De afdelingsleider stelt de ouders hiervan op de hoogte.
  - Indien het antwoord op al deze vragen positief is, wint de afdelingsleider advies in bij het docententeam, de dyslexiecoördinator en overlegt met de directeur.
  - De directeur beslist voor de onderbouw of de leerling een aangepast programma volgt voor Duits en/of Frans. Voor de bovenbouw beslist de directeur of de leerling ontheffing krijgt van de tweede moderne taal en stelt de ouders op de hoogte.

4. Eindexamen en overstap

De mogelijkheden voor aanpassingen bij het examen worden hieronder opgesomd. Een bepaalde aanpassing bij het examen wordt alleen ingezet indien deze aanpassing gedurende de voorafgaande schoolperiode ook ingezet is geweest. Het kan gaan om:

1. Aanpassing in tijd. Bij het centraal examen gaat het hier om een verlenging van de desbetreffende toets met 30 minuten.
2. Auditief aanbieden van het examen. Dit gebeurt op een computer met speciaal geleverde software. Begin van het examenjaar nodigt de dyslexiecoördinator de examenleerlingen uit om dit te bespreken. Voor december wordt dit definitief aangegeven bij de examencoördinator.
3. Het is de verantwoordelijkheid van de eindexamenkandidaat om ruim voor de examenperiode te controleren of de juiste faciliteiten zijn toegekend.

Doorstroming naar (vervolg)opleiding

Een kopie van de dyslexieverklaring maakt onderdeel uit van het schooldossier. Bij een tussentijdse overstap van opleiding waarbij het schooldossier wordt overgedragen, wordt dus ook de dyslexieverklaring overgedragen. In geval van doorstroom naar een vervolgopleiding dient de leerling zelf de dyslexieverklaring aan te dragen bij de aanmelding. In verband met de privacy accepteren vervolgopleidingen doorgaans niet dat het Zaanlands Lyceum deze verklaring aanlevert.

